

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DOXARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

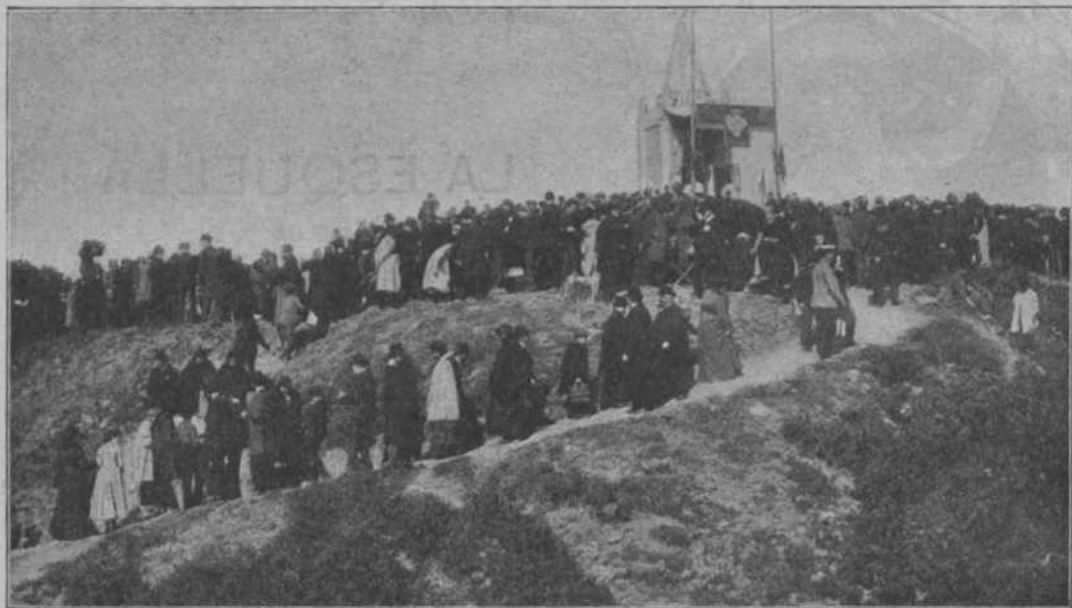
A LA CIMA DEL TIBIDABO

FESTA CELEBRADA 'L DARRER DIUMENGE PER LA SOCIETAT COLOMBÓFILA

2.300 coloms missatjers son deixats anar á la vegada.

A LA CIMA DEL TIBIDABO

La missa de campanya.

CRÓNICA

DILLUNS a la tarde, ab motiu del nomenbrament de interventors pera las eleccions de Diputats Provincials, se va posar de relleu un aforisme polítich que convé tenir sempre present:—Las trampas electorals se poden fer quan el poble dorm; quan el poble está despert, impossible.

Sembla que als caciquistas, que á la fi tenian la paella pel mànec, no 'ls hi havia de costar res negarse á tota inteligencia ab las oposicions y procurar que 'ls interventors siguessen designats per insaculació, contant com contavan ab la inmensa majoria de representacions, ó com si diguessim ab la casi totalitat dels bitllets de aquesta rifa. Y no obstant, s' hi van avenir... y van fer be.

¿Qué n' haurian tret de negars'hi? Senzillament, acabar d' excitar al esperit públich cada día més contrari á las trampas, y convertir, el día de las eleccions, cada un dels colegis per ells monopolisat, en un cau de justas suspicacias, y segons quina hagués sigut la seva conducta, en un verdader camp de batalla. Decididament, Barcelona no passa perque ningú burli y escarneixi la seva soberana voluntat... Y en aquests moments está, com hem dit, desperta, fa uns ulls com unas taronjas y te 'l puny fort com una porra.

Hi ha, donchs, que procurar pel tupí... No tant pel que s' utilisa en els tripijochs electorals, com pel que tots—inclús els caciquistas—tenim sobre las espatllas, que devegades quan l' un se volca l' altre s' esquerda.

Republicans y regionalistas—aquells sollicitats per aquests—han estat de perfecte acort en mantenir la legalitat electoral.

No es que 'ns sápiu greu, al contrari: ho trobem molt convenient y molt just. Als uns y als altres els interessa per un igual acabar ab las malas

manyas del caciquisme, pera desplegar ab perfecta lealtat sas respectivas foras: qui més ne tregui, que guanyi.

Pero 'ls regionalistas al impetrar l' ausili dels republicans, han hagut de fer el sacrifici de olvidar sas campanyas desaforadas contra 'ls mateixos. A lo menos haurán de reconeixer que quan se tracta de fer cara als cacichs, als republicans no se 'ls ha de demanar dugas vegadas. Y sempre resultarà un espectacle curiós el que ofereix la *gent de bé*, en un moment de apuro, demanant ausili als *brètols*:

—Vinguén bons minyons, vinguén á ajudarnos... que 'ns estém ofegant.

Convé registrar aquest fet, perque tothom se 'n recordi 'l día que 'ls torni á venir á la boca la mal pahida lletania de insulta y vituperis.

[Pobre Doctor Giné! Al últim l' hem perdut!

Pero, al anarse'n de aquest mon ens deixa un cúmul de mérits científichs y de bonas qualitats personals que no poden olvidarse fácilmente, y que forman el millor y més admirable pedestal de la seva gloria.

No creyém que la seva estátua—y creguin que se la mereix—arribi may á fer nosa en l' encreuament de cap carrer ó en l' avinguda de cap passeig, perque no li erigirán, y ell mateix, si pogués tornar del sepulcre fora capás de dir:—Vaja, homes, no 'm feu aquestas brometas!

Pero la seva personalitat se destacará sempre baix distints aspectes: com á lluytador valent en els combats de la vida; com á paladí incansable del progrés científich; com á autor d' obras de gran y reconeguda autoritat científica; com á professor que sabia incrustar en l' enteniment de sos deixebles las ensenyansas, per medi de un llenguatge sempre gráfich y original; com á clínic qu' en algunas especialitats ratllava á una inmensa altura, y fins com á home de conviccions polítichs y filosófichs fonament arreladas.

Fermesa en la voluntat, claretat en l' enteniment,

LA NOTA DEL DIA

ternura en el cor: sobre aquest trípode descansava la seva ben equilibrada personalitat.

Sent un verdader sabi no'n feya gala may. ¿Quí á la sola vista de la seva figura rodanxona y del seu rostre abultat y pagesívól que caracterisaven dos patillas grises y una rialleta entre benévola y socarrona, hauria endevinat en ell al posseïdor de un veritable tresor de coneixements, y al iniciador y divulgador dels més importants progressos realisats á Barcelona per las ciencias mélicas?

Era franch, obert, assequible, poch amich de donarse importancia. A pesar dels anys tenia un cor jove; semblava un etern estudiant.

A la vila de Cabra, que si no era la seva terra natal, poch se'n faltava, hi solia passar algunas temporadas, trobants'hi en las sevas glorias. Allá, tot just acabada la carrera, quan encare no havia pres la orientació definitiva, exercí la medicina durant tres anys y aprofitá'l temps que li deixavan lliure las visitas per' escriure son llibre *Tratado de higiene rural*. Son tracte ab la gent pagesa de la qual sempre siguió bon amich, li inspirá aquesta obra tan útil com celebrada, la primera de la llarga serie que havia de produhir, entre las quals se'n hi contan algunas que l'acreditan no sols com á eminencia científica, sino com á literat insigne, dotat de un gran ingeni. De segur que Jules Verne li envejaria son *Viaje á Cerebrópolis* y sa *Familia de los Onkos*, y no menos que sos *Misterios de la locura*.

Sa conversa era xispejant, humorística, satírica. Casi sempre'n tenia alguna que contar.

¿Ne volen saber una?

Un dia se li presenta una bona dona ab un noy, que mitj ofegantse, tussia desaforadament. El cas no era pera menos: s'havia tragat una moneda de mitj duro, quedantse al coll.

El doctor Giné lográ ferli expelir, y al anarla á entregar á la mare:

—No, no—va dirli aquesta—ja se ho pot quedar; també tindria de pagarli la visita.

Se la ficá á la butxaca, y ¡quina no sería la seva sorpresa l'endemá, quan la criada á qui havia donat aquella moneda per anar á la compra, li tornava dibent que tothom li rebutjava, qu'era falsa!

El doctor Giné digué ribent:

—Ara m'explico que ni á n'aquell baylet li hagués volgut passar.

Y ja qu'hem entrat en el rengló de las anécdotas, la mort de'n Figuerola, catalá ilustre, pensin lo que vulguin els que durant algún temps el tingueren per enemich de Catalunya, per no haver comprés la noble enteresa de las sevas conviccions, me'n recorda una de ben salada.

Era l'epoca de la revolució de Setembre, en qu'exercia'l càrrech de ministre de Hisenda.

Precisa saber qu'en Figuerola, á pesar dels llarchs anys de residencia que portava á Madrid, era catalá fins al moll dels ossos. Bastava anunciari que algu de Catalunya tractava de veure'l, pera franquejarli'l pas desseguida y rebre'l sense cumpliments, á la *pata la llana*, com á gent de casa.

Un dia mentres s'estava afeitant li anunciaren la presencia de una comissió de Barcelona.

—Que passil!—digué, mentres á tota pressa deixava la navaja y s'aixugava'l sabó de la cara, pero quedantse en mànegas de camisa.

La comissió s'adelantá; tots els que la componían anavan de pontifical, enxisterats, com que la presidia D. Francisco de Paula Rius y Taulet, l'home més tocat y posat en materia de etiquetas y ceremonias.

—Hola!—digué en Figuerola.—Dispensin que 'ls rebi aixís tan

familiarment; pero no he volgut que s'esperessin. Asséintse, asséintse.

Els de la comissió permaneixien serios, a peu dret, com si no s'donguessin per entesos.

—Y donchs ¿qué diuen per Barcelona?—preguntà en Figuerola.

Per tota resposta D. Francisco s'adelanta y ab ayre solemne, y no sense fer avants una respectuosa cortesia, comensa aixís:

—Excmo. Sr.: el que tiene el alto honor de dirigirle la palabra...

En Figuerola molt serio, l'interromp dihentli:

—Aguarde Vd. un momento.

Y surt de l'estancia, pera reaparèixer al cap de alguns minuts vestit de rigurosa etiqueta, ab frach y hermillas escotada. Plantantee davant de D. Francisco li diu, fent un gran esforç perque no li escapi l'riure.

—Prosiga Vd.

No hi ha que dir que D. Francisco no va perdonar-li ni l'més petit incís, ni l'menor adverb del discurs que s'portava ben estudiat.

P. DEL O.

MARS

L'hivern se troba aixafat
veient que las auras puras
del abril, á no tardar,
li obriran la sepultura.

Per xo, fent l'últim esforç,
encare s'remou y bufa

EL DIMARS A LA TARDE

A vint passos del Retiro:
—¿Qué faig? ¿El tiro? ¿No l'tiro?

Y després de molt rumiar,
al últim no l'va tirar.

y fentlos vibrar, furient
pels vidres rebat la pluja,
ó aixeca núvols de pols,
en la platja mou las dunas
y emprén el feble enderroch
que ab gran terrabastall prompte s'enruna.

Donant ordres á Neptú
en el mar segueix la lluyta;
el fi y salabrós ruixim
las rocas mes altas munta,
y indiferent fent son curs
está contemplant la lluna
com aquell vell del trident,
á la nau, que tantost sura
de las onas entre 'ls solchs
com per las crestas d'escuma,
per sepultarla en el fons
del equinoccí 'ls grops hi aboca ab furia.

Pro als arbres no pot privar
de que 'ls hi apuntin las fallas
com mar naixent de verdor
que fonda e-peransa augura,
que s'desglassin els estanyes,
pera fer sa llarga ruta
que s'preparin els aucells
desterrats en terra llunya,
que de las verges als ulls
de amor hi brilli una espurna,
que las violetas fragants
escampin sos perfums per la boscuria.

FÉLIX CANTIMPLÓ

¡OH, L' AUTOMÓVIL!

—¡Hola!... ¿Encare es viu?—

No trobo una sola vegada á don Fernando que no l'saludi ab aquestas quatre paraulas, á las quals ell sol contestar, fent la mitja rialleta:

—Per ara, sembla que sí.—

Don Fernando es lo qu'en l'argot del món elegant se'n diu un *chauffeur*, un automovilista de lo més desenfrenat que circula per aquestas carreteres. De creure'l á n'ell, no hi ha delicia que pugui compararse ab la que sent l'home que s'cala la gorra y, muntat en una bona *máquina*, s'llensa á tota velocitat passeig de Gràcia amunt, passeig de Gràcia avall, alsant núvols de pols, tocant la bocina d'alarma... y semblant la *idem* entre 'ls pacífics viandants que tenen l'atreuiment de no apartarse ben depressa.

Pero aquest día, al toparme ab ell y dirigirli la frase sacramental: «¿Encare es viu?...» vaig notar que no reya tant de bon gust com las altras vegadas. Naturalment, aquell cambi'm va intrigar.

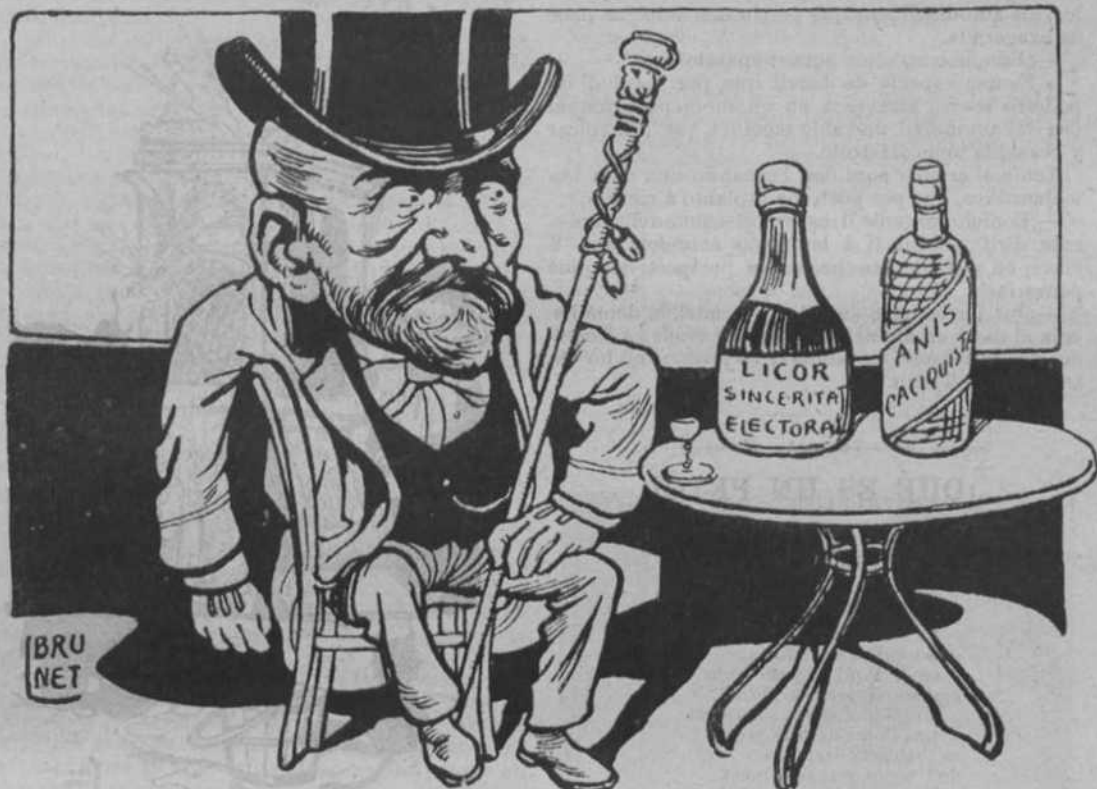
—¿Que n'hi passa alguna?

—No; pero ara mateix acabo de llegir que l'autor de *La Bohème* s'ha trencat una cama anant en automóvil y, es inevitable, un hom pensa, pensa...

—Sí, pensa: Quan la cama de 'n Puccini vejis trencar, posa las tevas á remullar.

—¡No tant, no tant!...—

UN ALCALDE A PROBA

Ara sabrem si es veritat que té tan bon paladar com diuen. ¡Veyám per quina beguda 's decantarà!

Deya no tant, pero ho deya ab un accent tan trist, que va semblarme que 'l moment, que feya temps que jo esperava, d' arrencar á don Fernando una confessió explícita sobre 'l seu sport predilecte, havia arribat.

—Aném—vaig dirli á boca de jarro;—no 's dongui vergonya d' obrirme 'l cor: ¿oy que ja n' está tip del ditxós automovilisme?—

Sorprés per la pregunta, com deutor desprevintut que trobantse sense un céntim veu venir el sastre ab el compte, don Fernando posá els ulls en blanch y feu una mueca d' aquellas que si no volen dir que sí no volen dir res.

—Parli, home—vaig insistir jo.—¿Veritat que ab l' automóvil li passa á vosté lo mateix que al infelís que porta un calsat just, que no més trayentse'l des-cansa?—

No m' havia equivocat en las meas pressumpcions: havia sapigut escullir el moment psicológich, y l' empedernit *chauffeur* anava á cantar y á descarregar la seva conciencia.

—Donchs, sí—va dirme de prompte en un arranch:—l' afició al automovilisme es una moda, una fogarada, una especie de xarrampió que dura... lo que dura: á mí ja m' ha passat. Al principi, prou que ho sab, no hi havia al món diversió pera mí més agradable: de ser possible, las vintiquatre horas del dia las hauria empleadas fent *kilómetros* ab la máquina per aquests camins de Deu. Avuy, que hi palpat els seus mil y mil inconvenients y sé 'l pa que s' hi dona, si surto alguna vegada al carrer es no més porque 'ls amichs no diguin, per fer el valent, per dignitat.

—Es lo que jo presumia.

—No pot vosté imaginarse la paciència, la verdadera resignació que pera dedicarse á aquest sport se necessita. Fret al hivern, calor insoportable al estiu, pols per las carreteras, pels carrers sempre ab l' ay al cor per por d' atropellar á algú ó de ser atropellat per un altre carruatje. Y continuament, aquell traqueteig, aquell etern ¡xup-xup!, aquella inaguantable pudor de benzina sempre enganxada al nas.

—¿Sense compensació de cap classe?

—Cap absolutament. ¿Quin gust vol que dongui l' anar volant ab una velocitat qu' en un cotxe faria horror, sense tenir temps de veure res, necessitant tota l' atenció per no tirarse á sobre de ningú y evitar xochs ab guarda-rodas, pilas de grava, arbres, animals?...

—D' un quant temps á n' aquesta part sento parlar molt de desgracias.

—Com més va més se 'n registran. A Fransa hi ha hagut ja una pila de morts, á consecuencia de lo qual bastants *chauffeurs* han penjat els hàbits. En las últimas carreras de París á Viena, entre automovilistas descalabrats y espectadores fets malbé va havern'hi trenta ó quaranta. D' aquí vé que, escarmentats els governs, á tot arreu, en una forma ó altra, 's comensa ja á legislar contra aquest perillós sport.

—Jo tenia entés que, ben al contrari, las autoritats sentian per ell una debilitat potser massa visible.

—Aixó era avans: avuy s' observa en aquest punt una tremenda reacció. Suïssa ha prohibit terminantment el pas dels automóvils per las carreteras. A Berlín, y aixó que l' emperador es un notable *chauffeur*, de nit no se 'ls permet circular... ¡Qué vol

més! Als Estats Units s'ha inventat ja un aparato, l'auto-gun, destinat a castigar, senzillament matant-los, als automobilistes que portin una velocitat massa exagerada.

—¿En qué consisteix aquest aparato?

—Es una especie de barril que, per medi d'un poderós resort, atravessa en un moment donat, al pas del automòvil, un cable metàl·lic que 'l fá volcar y ocasiona una catástrofe.

Tenia al arribar aquí don Fernando una cara tan melancòlica, que per poch me li planto a riure.

—¿Bonich porvenir li espera al automobilisme!— vaig dirli, posant fi a las sevas confidencias.—Y vosté, en vista de tan hermosas perspectivas, ¿qué pensa fer?

—¿Jo? Revestirme de valor y... miri, si demá llegeix al diari un anunci que diu: «Se vende un magnífico automòvil por la mitad de su precio», no ho extranyi: será 'l meu.

A. MARCH

¿QUÉ ES UN PETÓ?

Es l'expressió de l'amor que floreix en mitj dels llabris y esborra tota els agraïss per dur l'alegría al cor.

Es un bálsam benehít que tonifica y conforta; l' esencia qu' un petó porta embauma nostre esperit.

Un petó... rebut suaument d' uns llabris de rosa encesa es l'alegría despres de l'amor y el sentiment.

Es un goig, es un anhel, un consol y una esperansa, es un alé de bonansa i un instant d' estar al cell

ERNESTAMILS

LAS PATATAS Á 20

Lo que diu el ditxo: Quan un se pensa estar bé!... Ara acaba d' entrar la dona a comunicar-me una mala noticia.

—¿Sabs?—m'ha dit:—Las patatas a vint.

—¿Vint qué?

—Vint céntims.

—¿Pero l'arroba, 'l quintar, la tonelada?...

—¿Vint céntims la lliura!...

—¿Qué 'ls sembla? Si aixó va seguint aixís, encare vull veure que 'ls senyors al ferse fer un anell, en compte de demanar que 'ls hi posin un brillant ó una amatista, dirán que 'ls hi posin una patata.

¡A 20 céntims la lliura!... Com si diguessim, set quartos.

Quan un hom pensa que per set quartos, no gayres anys enrera li omplian el rebost de patatas y encare li donavan un muniato per torna, l'ánima li cau materialment als peus y, vulgas no vulgas, s'entrega a fondas meditacions.

¡A 20 céntims la lliura!... ¿Per veure la patata a aquesta lamentable altura va venir en Tobella a enredarnos ab aquella exposició als jardins de Bellas Arts?

¡A 20 céntims la lliura!... ¿Qué pensaria al sentir aquesta cotisació en Parmentier, si alsés el cap, ell que calificava a la patata de «menjar del pobre?»

Com els pobres no 's diguin Comillas, Girona, Ma-

LLIMPIESA GENERAL

—S'acostan las grans bugadas...
Netejém el safretjet...

ELLS AB ELLS

—¡Ojo, Llantia! Dos fox-terrier.
—No 'n fassis cabal. Aquests no 'n veuhen may cap de rata.

rianao ó Arnús, no sé quins deurán ser els que podran menjarne.

Entre las varias cosas que jo no entench—y que, entre parentesis signi dit, son bastantes—aquesta es una de las que més me preocupan.

Barcelona progressa molt. Qui no l'ha vista de vinticin anys y la veu avuy, se creu joguina d'un somni.

Aquests passeigs tan amples, aquests carrers tan llargs, aquest port tan ple de vida, aquests edificis tan sumtuosos... tot això indubtablement posa a la nostra ciutat al nivell de las grans capitals del món.

Que 'l quadro es bonich, no hi ha modo de negar-ho. Aquí tranvies elèctrics que van y venen plens de gent, allà establiments immensos qu' enlluernan al públich ab l' esclat dels seus aparadors, més enllà luxosos cafés y magnífics restaurants que semblan temples consagrats a la riallera abundancia...

Pero lo que jo dich es això: el cas es que no 's pot viure.

¿Avans? La boca se 'm fa agua no més de pensar-hi. Ab un duro, ab quatre pessetas, ab tres, una familia modesta se la passava més bé que 'ls àngels.

Avuy!.. Agafin un duro, y un cop han comprat tres lliuras de patatas y un morret de bacallà, 's quedan nets com una patena.

Per xò, quan sento a aquests intellectuals que s' entussiasman ponderant el meravellós desarrollo alcançat per Barcelona en un quart de sigle, perdo 'ls estrepes y 'ls pregunto:

—Bé, sí, pero ¿y l' olla? ¿Cóm la farém bullir?

La gran plassa de Catalunya, el gran Hospital Clínic, el gran Parch, el gran Ensanxe... ¿Qué 'n seria tot això de bonich si l' home pogués viure solzament de grandesas y no hagués de pensar ab el sabater, ab el forner, ab el carnicer, ab el carboner, ab el procurador, ab tot' aquesta colla de sers cruels que tan sovint ens fan baixar de las regions de la fantasia pera tornarnos al món de la realitat!...

Mirins'ho pel cantó que vulguin, es impossible sustreure's a la brutalitat dels fets.

Y 'ls fets, aquí 'ls tenen simbolisats en dugas tristes xifras.

Molt progrés, molta expansió, molt refinament, molt cosmopolitisme, moltes vistas a Europa...

¡Y las patatas a 20!...

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

ESTUDIOS LITERARIOS por P. RESTITUTO DEL VALLE RUIZ, AGUSTINO.—La casa Gili acaba de donar a la estampa una colecció d' estudis en sa majoria de crítica literaria, deguts a un frare agustí del Escorial, que entre la pau y l' aïllament de la vida monástica, fica cullerada en las obras de alguns dels mes celebrats autors espanyols. Comprén el llibre cinch traballs sobre literats mallorquins: Lull, Quadredo, Costa, Alegrer y Mir; altres cinch sobre lírics castellans: Bécquer, Camoamor, Núñez de Arce, Balart y Zorrilla; tres articles dedicats respectivament a la *Historia de las ideas estéticas en España* de 'n Menéndez Pelayo, al Rabi D. Sem Tob y al drama *Aurora* de Dicenta, y tres essays literaris en els quals se 'ns ofereix no ja com a crítich, sino com a autor.

No se li pot negar al Pare Restitut brillantés y galanura de llenguatge puig maneja ab facilitat y elegancia la llengua castellana, encare que no hi porta res de nou, haventla beguda en els autors que han contribuït a formar-la de manera que 's mostra mes amich de las ayguas tranquils de un llach, que de las que brollan vivas y remorejants de la font popular ó del manantial del propi esperit.

En quant a sas condicions de crítich, no hi ha que buscar en ell punts de vista originals, ni de una gran

amplitud de judici; pertany de plé al antich règimen, y casi no pot ser d' altra manera, tenint en compte que forma part de un' ordre religiosa.

La crítica necessita esplay, y qui está engabiado no pot volar.

El Pare Restitut no per això deixa coneixer may que 'ls hàbits li pesin. Creyém, que 'ls vesteix ab gust, de lo qual n' es una prova son criteri restringit, y la virulencia ab que ataca a algun autor que no pensa com ell.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Impresions.—Prosa de P. Colomer y Forts.—Colecció de impresions y quadros, escrits ab facilitat, encare que no ab un gran relleu d' estil.

El Instituto del Trabajo.—Exposició científica dels motius que inclinaren al Sr. Canalejas a crear aquesta institució, durant el seu pas pel ministeri.

RATA SABIA

ELS QUE SE 'N VAN

JOAN GINÉ Y PARTAGÁS

Doctor en Medicina

Morí a Barcelona 'l día 27 del passat Febrer.

II

El «món» dels homes

—Ja heu vist, pecadors, lo que entenem per *Món*. Dels enemics es el primer y el més de temer, puig per ell comensa el pecat a temptarnos. *Ahora bien*, ¿qué entenem per món mascle ó món dels homes? Aquest es el gran món del sexe lleig; es la *struggle for life*, es el contacte ab las personas, cosas y diners.

—Ha corregut molt món—diuen d' un jove dels que saben vestí y despullar bé, d' aquells que sempre miran ab mon-oncle y que á tothora xiulan la *Bohème*.

Antros de perdición y llochs funestos son els llochs hont el Món té son ambient: la Societat *Latorre de Romeya*, el palco anfiteatre del Liceu,

els grans salons, els thes aristocràtics y fins els carretons de café-ab-llet. Cumpí ab el món es fer totas las cosas de manera qu' un quedi bé ab la gent.

Aná á las professons de cucurulla com qualsevol plat y ollas novelar, pensa en el qu' dirán: jugá á la rifa, visitá á las senyoras A. B. ó C. fumar puros dels cars, d' aquells de plata, sense cuidar de, avants, treure 'l paper, y despreciá, aixó sí, al *tutti li mundi* que cau entrebancantse en nostres peus, aixó es fer món, y aixó es pecar... y fer 'l ase, que aixó, en vritat, no conduheix á res. La vanitat, en aquest món de monas (que 'n pert de gent, valgam Sant Nin, que 'n pert!

Ab tot y aixó, que 'l Món es necessari y que 'l tracte social es convenient es tan cert com ho son las mangarrafas que fan als lliberals els de *La Veu*. L' arcaide Monegal n' es un exemple: ell volia deixá á tothom content, y per falta de món y de política, se troba ara en l' estat en que 'l veyém... sens pensar que *este mundo es un fandango* ó un *Cake-Walk*, y tots 'l hem de ballé.

FRA NÒI

BRU
NET

NOVEDATS

Ja tornem á tenir á n' en Zaccani, 'l gran actor realista, que aquesta vegada 'ns brinda ab una serie de 25 funcions. Sens dupte per aixó 'l públich no 's dona pressa á omplir el teatro, perque á Barcelona ho fem aixís:—Ja 'ns vagará de anarhi—diuen els nostres burgesos, y á l' última funció, regularment, s' hi deixan caure, per cridar al actor:—Que hable!—y aplaudirli ab frenesí, quan diu alló de «*Non dico addio; ma á rivederci*»

En Zaccani continúa en el plé domini de las sevas facultats, y si per alguna cosa peca es per carta de més, multiplicant las escenas mudas y donant un relleu extraordinari á totas las situaciones, fins á las mes insignificantes.

Comparteix ab ell l' admiració dels intel·ligents la senyora Cristina, de la rassa de las grans actrius, es á dir de las que viuen els personatjes que interpretan, posanthi tota l' ánima.

La companyia resulta molt homogénea. D' ella 'ns ocuparem ab major extensió, á mida que vaja donantnos á conèixer las obras novas que té anunciadas.

El diumenje á la tarde, gran concert á càrrech de 'n Vidiella y en Ribera ab la cooperació de la institució musical *Escola Jordiana* y una numerosa orquesta.

Ab tals elements ja 's pot formar un gran programa y 'l del concert sigui notable en tota l' extensió de la paraula.

S' inaugura ab el *Pròlech sinfònic* per la tragedia de Sófocles «*El Rey Edip*» degut á Max Schilling, composició moderna erissada de complicacions orquestals, pero admirablement adaptada al assumpto de la tragedia grega. Segut en Vidiella tocant ab acompanyament d' orquesta el Concert en *re menor* de 'n Bach y á piano sol la Sonata (op. 10 n.º 3) de Beethoven. En las dugas composicions l' insigne pianista feu maravellas tant ab la riquesa de matisos, com ab son irreprotxable bon gust. Per acallar els aplausos estrepitosos de la concurrencia entusiasmada 'ns doná á manera de torna una deliciosa dansa de Brahms, tocada com sols ell sab ferho.

L' última part del programa dedicada exclusivament á Wagner, comprenia la escena de la *Consagració del Graal* de Parsifal y l' *Obertura del Tannhauser*, dos pessas de gran importancia, en especial la primera, y molt propias per posar á proba 'l talent y la pericia de un director. El jove mestre Ribera se 'n sortí com un héroe, veyent recompensat son difícil treball ab demostracions generals d' entusiasme, plenament confirmatorias de las que va alcansar en la memorable vetllada de la Associació wagneriana.

Pel día 14 se prepara un nou concert á càrrech dels mateixos elements, en el qual s' executarà també un esculidíssim programa.

CATALUNYA

En Marquina ha abordat ab fortuna 'l nomenat gènere xich.

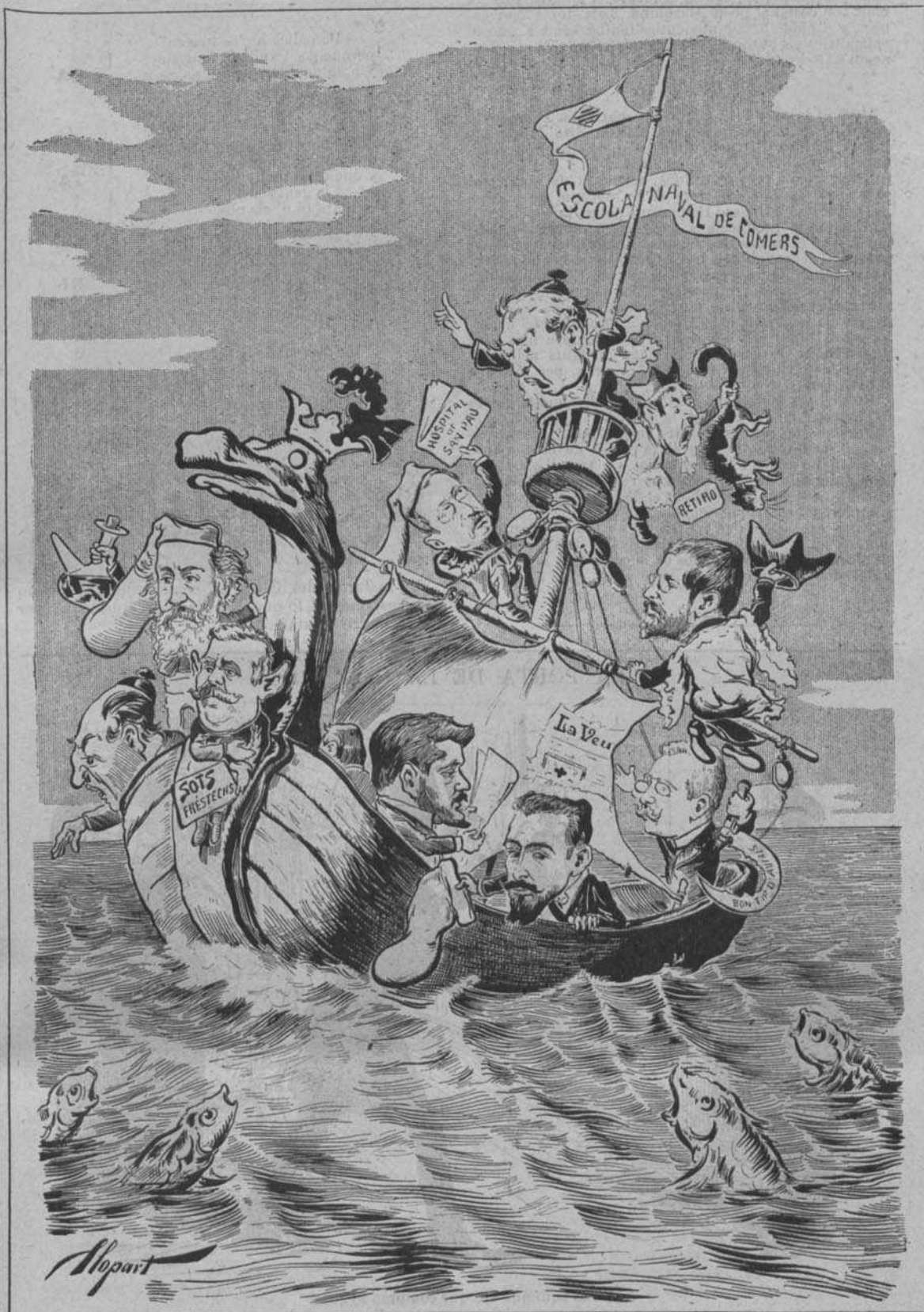
Qualsevol altre autor ab l' assumpto de *Agua mansa* hauria fet una pessa adotzenada y carregada de reminiscencias, de las tituladas de *cajón*, y de las que sols serveixen per entretenir al públich rutinari: en cambi en Marquina ha forjat un verdader drama, serio y sobri y no per aixó menos dotat de excelent colorit, ni menos informat en una fonda penetració psicológica, ni menos revestit de galana poesia.

Y 'l públich l' ha entés perfectament perque es molt humá y l' ha aplaudit ab gran calor perque es molt hermós.

De manera que l' éxit brillant que, segons testimoni de la premsa, va obtenir á Madrid, s' ha reproduhit en tot y per tot á Barcelona.

Adornan el drama algunas pessas musicals, inspiradas las més d' ellas en coneguts temas populars, entre altres

UN PROJECTE DE LA GENT DE BÉ

Allá va la nave...
¡Quién sabe dó va!

el de la jota: pero desarrolladas á conciencia, ab serietat, sense efectismes. En aquest concepte el mestre Gay fa molt bon costat al poeta Marquina. Tots dos s'han entés... y 'l públich, compreneutlos també, sembla que al aplaudirlos els hi digui: —Endavant, y que tothom recongui que son trempats els noys de casa!

GRANVIA

Ha pres possessió de aquest escenari una companyia castellana de la qual ne forman part la Srta. Moreno y 'ls Srs. Cuevas y Donato Jiménez, tots ells prou coneguts del públich de Barcelona.

Els anarem á reveure dilluns, ab motiu de posar un' obra nova: *La Barraca*, treta pel Sr. Jerique de la célebre novela de 'n Blasco Ibáñez que porta 'l mateix títol.

Ab aquesta producció 's demostra una vegada més, per si feya falta, que las novelas al estil modern comprensivas del estudi dels homes y del medi en que viuen no 's prestan gayre á passar á la escena. El condensarlas es difícil per no dir impossible. Pot sempre més la ploma mágica del novelista describint els llocs en que 's desarrolla la obra, que la bronja del escenógrafo fixantlos sobre 'l drap. Com també resultan sempre més vius y penetrants els personatjes pintats y moguts pel autor de la novela, que 'ls que un autor encarna, per més que s'hi esmeri.

Encare que sembli un contrasentit en aquests cassos lo pintat sobrepuja á lo viu, lo descrit á lo plástich.

Per aquestas rahons d' ordre general *La Barraca*, drama, ab sas lluytas d' odís y ab la passió de la venjansa en acció, no arriba á produhir de bon tros l'efecte intens y suggestiu de *La Barraca*, novela, ahont tot está admirablement encaixat y ahont el desarrollo de l' acció es complet y ben proporcionat.

Aixís y tot l' obra vá ser rebuda ab grans aplausos: y aquests serían més de agraahir, si alguns dels actors que 'ls alcanen abusessin menos de la cantarella amanerada y del adotzenat latiguillo.

N. N. N.

A UNA

—De palica no 'ns tens mi-
perque no 't vull, tú dius ma-
y haig de dirt', y á mí no 'm ra-
que tinch molta mes pali-
que diners á la butxa.

CA-

També dius que soch un ra-
que visch ab l' esquena dre-
y que dono molta be-
á tota la gent sensa-
com ara tú n' ets nine.

TA-

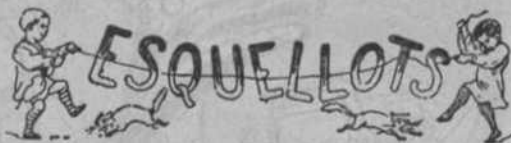
Que m' he begut el sende-
y que ja may més te mi-
que soch un constant marti-
y que visch en un miste-
(un misteri sense ci-

RI-

Ho dius aixó Catari-
perque ab tú no 'm caso, ¿do-
juf es que 'l casament m' abo-
fent deu anys qu' ab una ni-
m' he casat, com tú molt mo-

NA?

VICENTS CALDÉS ARÚS

En la Junta del Cens un senyor declara que no pot respondre á lo que ha dit el Sr. Russinyol per no entendre 'l catalá.

A LA PORTA DE LA CASA GRAN

—¿No es aquí que diu que compran syguas?

AL PAS QUE ANÉM...

Ara han robat la maleta,
ab remoltíssim salero;

aviat s'endurán el cotxe
ab sachs, caballs y cotxero.

El Sr. Sanpere y Miquel pronuncia un discurs en castellà, afirmant ferho aixís per estar segur de que no ha de haverhi un sol català que deixi d'entendre'l.

Sentint això una càfila de regionalistas y posarse a xisclar com si 'l Sr. Sanpere 'ls hi hagués trepitjat la qua, va ser una mateixa cosa.

¡Tant cert es que lo que sempre ha anat més escàs entre 'ls companys de causa, es la bona educació!

Perque lo natural seria deixar en pau al Sr. Sanpere, que per no ser de la colla d'ells, no ve obligat a fer papers ridiculs, y pot parlar en català ó en castellà en us del seu dret y sempre que ho tingui per convenient, y en cambi haurían de reservar totas aquellas manifestacions de desagrado, crits y xiulets pera 'l Sr. Russinyol, ab motiu de las manifestacions d' espanyolisme que fa cada vegada qu' enraiona a las Cortes... Si procedissin aixís, a horas d' ara 'l Sr. Russinyol ja no hi sentiria de cap orella.

¿Y per qué no ferlo baixar al mateix nivell de la seva ridícula, exigintli que parli en català quan se dirigeix a en Paraiso ó a n' en Silló de Valladolid?

A lo menos, ja que mal educats, serían conseqüents, y 'l Sr. Russinyol trobaria lo que 's mereix pel pecat de volguer regenerar a Espanya unit ab aquesta càfila de guillats, que 's figuran anar molt lluny y pel camí que segueixen, per molt que caminin, no passarán de Sant Boy.

Densá que 's fa cumplir als tranvías las ordenan

sas municipals, l' inglés posa menos carruatjes en circulació.

Sembla que hauria de ferho al revés pera cumplir ab el públich privat avuy de apilotarse en els carruatjes; pero l' inglés se fa 'l següent càlcul:—Fastidiant als passatgers, las ordres rigurosas de l' arcaaldia arribarán a ser impopulares y pot ser al últim cayguin en desús.

Diplomacia inglesa pura, contra la qual ha de proceder ab energia la vara del arcalde, prevenint que 'l públich irritat se fassi un día la justicia per las sevas propias mans.

El temple expiatori qu' está a punt de construhirse al cim del Tibi-dabo, deuen considerarlo com un pá curt de pés els que tenen tant empenyo en erigirlo, desde 'l moment que, segons sembla, s' han decidit a posarhi torna.

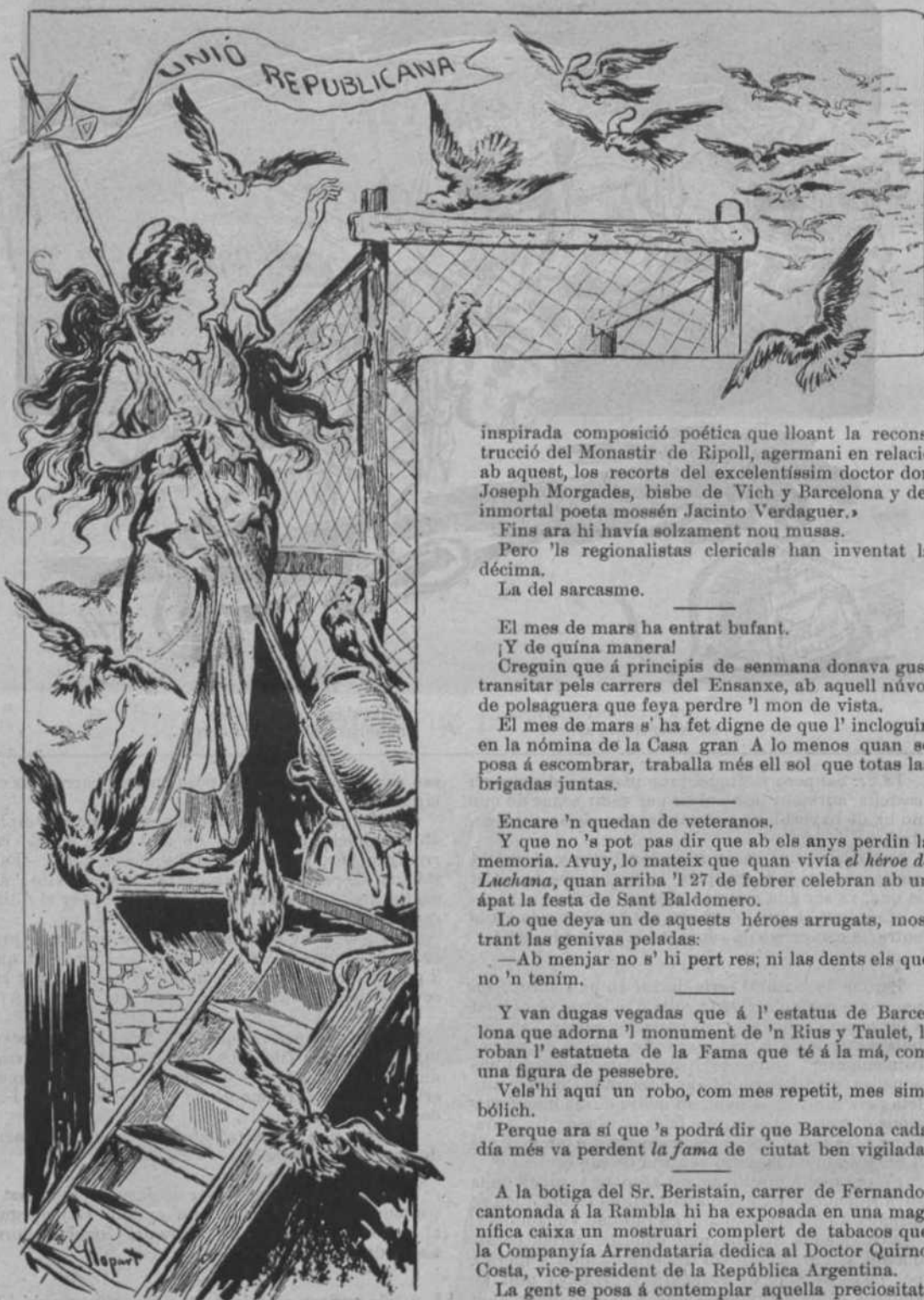
La torna que projectan afegirhi es un monument dedicat ja qui dirían?

Al bisbe Morgades.

Deuen volguer que 'l Cor de Jesús condemnat a contemplar la estàtua del qu' en vida va perseguir al cantor inspirat de las *Flors del Calvari*, 's torni negre de neguit.

* Sobre aquest mateix tema, res comparable a la troballa dels organitzadors de uns Jochs Florals de Ripoll, els quals ofereixen el següent premi:

«Un objecte artístich costejat per alguns joves de aquesta vila amants de las lletres catalanas a la més

—¡Voleu, voleu, colometa!

Dona gust volá... y torná,

inspirada composició poética que lloant la reconstrucció del Monastir de Ripoll, agermani en relació ab aquest, los recorts del excelentíssim doctor don Joseph Morgades, bisbe de Vich y Barcelona y del immortal poeta mossén Jacinto Verdaguer.»

Fins ara hi havia solzament nou musas.

Pero 'ls regionalistas clericals han inventat la décima.

La del sarcasme.

El mes de mars ha entrat bufant.

¡Y de quina manera!

Creguin que á principis de senmana donava gust transitar pels carrers del Ensanxe, ab aquell núvol de polsaguera que feya perdre 'l mon de vista.

El mes de mars s' ha fet digne de que l' incloguin en la nómina de la Casa gran A lo menos quan se posa á escombrar, treballa més ell sol que totes las brigadas juntas.

Encare 'n quedan de veteranos.

Y que no 's pot pas dir que ab els anys perdin la memoria. Avuy, lo mateix que quan vivia el *héroe de Luchana*, quan arriba 'l 27 de febrer celebran ab un ápat la festa de Sant Baldomero.

Lo que deya un de aquests héroes arrugats, mostrant las genivas peladas:

—Ab menjar no s' hi pert res; ni las dents els que no 'n tenim.

Y van dugas vegadas que á l' estatua de Barcelona que adorna 'l monument de 'n Rius y Taulet, li roban l' estatueta de la Fama que té á la má, com una figura de pessebre.

Vels'hi aquí un robo, com mes repetit, mes simbólich.

Perque ara sí que 's podrá dir que Barcelona cada día més va perdent la fama de ciutat ben vigilada.

A la botiga del Sr. Beristain, carrer de Fernando, cantonada á la Rambla hi ha exposada en una magnífica caixa un mostruari complet de tabacos que la Companyia Arrendataria dedica al Doctor Quirno Costa, vice-president de la República Argentina.

La gent se posa á contemplar aquella preciositat, ab un pam de boca oberta.

Perque 'ls que 's figuravan que la Tabacalera no sabia elaborar, experimentan una gran sorpresa, contemplant aquells primorosos cigarros, que per son aspecte semblan fills llegitims y naturals de la

COLOMARS

Habana. Y encare que no 's pot veure lo que las cajetillas y paquets tenen á dintre, apareixen mes abultats, y de totas maneras tenen el pés si es que no 'n passen.

Si 'ls fumadors de l' Argentina arriban á veure aquestas mostrats, pensarán que d' aquest tabaco fumem els espanyols y 's moriran d' enveja.

De manera que la Tabacalera sempre fa mal; als espanyols ens envenena, y als estrangers els enaygua

Per evitar tanta desgracia, valdria la pena que 'l govern copés la caixa dedicada á n' en Quirno Costa, y fes servir las labors que conté de tipo de comparació de las qu' expén ordinariament.

Aixís tindria base pera practicar una bona revisió, y las que no fossin com ellas, á las escombraries!

Ha mort á Sabadell, el nostre bon amich D. Joseph Got y Anguera, que solia honrar las páginas del *Almanach de LA ESQUELLA* ab la seva col·laboració.

El Sr. Got era fill de Reus. Establert á Sabadell, hont desemenyá durant molts anys el càrrech de oficial primer del registre de la propietat, compartia la feyna de l' oficina, ab el cultiu de la literatura. Havía donat obras aplaudidas á la escena catalana, entre ellas las tituladas *La Bojeria* y *Muralla de ferro*.

Al morir-desemenyava la Presidencia del *Centre catalá*, sent estimat de tothom per sas bellas prendas de caràcter.

També en Ceferí Palencia ha perdut al seu bon germá March, que tenia al seu càrrech l' administració de la companyia.

Dotat de un caràcter caballerós, contava ab l' estimació y las simpatias de tots quants havian tingut la sort de tractario.

Enviém el pésam més sentit á la familia del difunt, la qual tindrà un nou llas, encare que molt trist, un llas de dol, que l' unirà més y més á Barcelona. Casi tant com la terra hont se neix s' estima la terra ahont un dels nostres hi dorm l' últim descans.

Tres que s' han cansat de ser perdigots y se n' han anat al colomar de 'n Pantorrilles:

En Codina y Sert, en Mans y en Trabal, candidats ministerials á la Diputació Provincial.

—¡Bona l' hem feta, Geroni!
¡Tots me fujen cap allá!

Es de creure que no serán els únics que seguirán el mateix camí.

Perque ¿ahont han de anar els perdigots?

Al engranall... Y per espicossar tant se val el camp propi com el del vehí.

La Perdú se mostra aparentment molt irritada; pero l' enfado ni li passa més endintre de la punta del bech. Avuy els uns, demà 'ls altres, més d' hora ó més tart, tots la farán la mateixa voladeta.

Se parla de la intel·ligència dels gossos.

—El de casa—diu un—n' es tant de intel·ligent qu' enten tot lo que dihem.

—Igual que 'l nostre—salta un altre.—Ni jo ni la meua dona podíem tenir un secret: el dimontri del gos se 'n enterava sempre, y per evitarho ¿saben al últim lo qu' hem resolt? Parlar sempre en francès.

QUÈNTOS

Examen de Geografia:

—¿Ahont se troba situada la plassa de Ceuta?

—A la costa septentrional del Africa.

—¿Y quin es el camí mes segur que hi porta?

—Las salas de lo criminal de l' Audiencia.

En una reunió... ab piano.

—Oh! Aquesta música 'm transporta!...—exclama un dels concurrents.

Y un senyor que sen al seu costat li diu:

—Tant de bó que pogués transportarme també a mí... pero a mil lleguas de distancia!

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—Des con-si de-ra-ci-ó.
- 2.ª ID. 2.ª—A-pe-li-do.
- 3.ª SINONIMIA.—Roch.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—La Tosca.
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Picalqués.
- 6.ª CONVERSA.—Amer.
- 7.ª GEROGLIFICH.—Dona grassa, té catxassa.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

LA FESTA DEL DIUMENGE

De coloms n' hi havia á mils,
pero consti, caballés,

que d' aficionats fotògrafs
encare n' hi havia més.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

NUEVA

Cartas á mi Tío

POR FERNANFLOR

Con un prólogo de ECHEGARAY — Ptas. 2

CLAUDINA EN LA ESCUELA

POR WILLY

VERSIÓN CASTELLANA POR

LUIS RUIZ CONTRERAS

Ptas. 3'50

Acaba de publicarse

TRATADO

DE

CIRUGÍA DE LA INFANCIA

POR

SEBASTIÁN RECASENS

Catedrático de Medicina de la Facultad de Madrid

Tomo 2.º

Ptas. 10

NUEVA

QUÍMICA AGRÍCOLA

POR EL

Dr. CASIMIRO BRUGUÉS Y ESCUDER

Ptas. 2

NUEVA

La fotografía elemental

POR W. — K. BURTON, C. E.

Ptas. 3'50

COLECCIÓN DIAMANTE — Tomo 84

¡HUÉRFANA!

POR EUGENIO A. FLORES

Ptas. 0 50

LOS DOS PILLETES

POR

PIERRE DECOURCELLE

2 tomos, Ptas. 4

BARCELONA Á LA VISTA

ÁLBUM DE 192 FOTOGRAFÍAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES

Encuadernado con elegantes tapas, Ptas. 8

Resumen Bibliográfico

FEBRERO — 1903

ACABA DE PUBLICARSE

SE REPARTE GRATIS

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en llibrans del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponents se 'ls otorgan rebaixas.

L' ARBRE MALEHIT

—¡Dimontri d' arbrot! Si continúa donant no més aquests fruyts, potser haurém de dir que 'l' cultivi un altre.